

הא – זה שאמר רבא 'עד שיפחת ברובו', מדובר בַּרְכָּרְבִי – בכלי חרס גדולים, שהם אינם נפסלים מלהציל על מה שבתוכם עד שיפחתו ברובם, וְהָא – וזה שאמר רבא לרב אסי 'שנא לא שמעת אלא כמוציא רמון', מדובר בַּזְוִמְרִי – בכלי חרס קטנים, שבנקב כשיעור מוציא רמון בטל מהם שם כלי ואינם מצילים על מה שבתוכם. לעיל (צ"ה) נתבאר שבאופן שניקב הכלי 'כמוציא משקה', דהיינו נקב דק שמשקה יוצא דרכו, יש חילוק בין כלי חרס שלם לשבר כלי חרס [גיסטרא], שבכלי שלם אין נקב כזה גורם לו להתבטל כלל, ובשבר כל מתבטל ממנו שם גיסטרא ושם טומאה. הגמרא מבארת את טעם החילוק: אָמַר רב אָסִי, התנאים שוֹנִין ברייתא, 'בְּכִלִּי חָרָס שלם שְׁיִעוּרוֹ בְּכֻנָּס מִשְׁקָה', דהיינו שהשיעור הראשון האמור בו לבטלו קצת מתורת כלי הוא; ניקב ככונס משקה, שבנקב כזה בטל ממנו שם כלי לענין קידוש מי חטאת, כפי שנתבאר לעיל. ממשיכה הברייתא: 'וְלֹא אָמְרוּ שֶׁנִּקֵּב כְּמוֹצִיא מִשְׁקָה נֶחֱשֵׁב נִקֵּב לַעֲנִין שֶׁלֹּא יִקְבַּל טוּמְאָה, אֲלָא לַעֲנִין גִּיסְטְרָא' – שבר כלי בְּלִבְדִּי, ששבר כלי שניקב אפילו כמוציא משקה, שוב אינו מקבל טומאה בתורת גיסטרא. מבררת הגמרא: מָאֵי מַעֲמָא – מה הטעם שניקב כמוציא משקה מבטל שם גיסטרא משבר כלי ואינו מבטל שם כלי מכלי שלם. משיבה הגמרא: אָמַר מֶר זִוְרָא בְּרִיה דְּרַב נַחֲמָן, לִפְיָ שְׁאִין אוֹמְרִים הָבָא גִיסְטְרָא לְגִיסְטְרָא, כלומר, שבר כלי אין חסים עליו, ולכן כאשר ניקב אפילו כמוציא משקה אין אומרים הבא שבר כלי אחר לצורך שבר כלי זה, כדי להניחו תחתיו ולקבל את הטיפות הנוטפות ממנו, אלא זורקים אותו, ולכן בטל ממנו שם גיסטרא. אבל כלי שלם שניקב כמוציא משקה, חסים עליו ואין זורקים אותו משום נקב קטן זה, אלא מניחים תחתיו שבר כלי כדי לקבל את הטיפות הנוטפות ממנו, ולכן לא בטל ממנו שם כלי. לעיל (ש) נתבאר בדברי רבא, שעציץ שניקב כשורש קטן נחשבים הזרעים שבתוכו כמחוברים לענין שאינם מקבלים הכשר לטומאה. עתה מביאה הגמרא מחלוקת תנאים בזה: אָמַר עֲזֵרָא, פְּלִיגִי בָּהּ תִּירִי אֲמִירָא בְּמַעֲרָבָא – נחלקו בדין הכשר זרעים, שני אמוראים שבארץ ישראל, והם רבי יוסי בְּרַבִּי אֶבְיָן וְרַבִּי יוֹסִי בְּרַבְדָּא, חֹד אָמַר, ששיעור נקב לבטל תורת כלי לגבי הכשר זרעים, הוא בְּמוֹצִיא רְמוֹן, וְחֹד אָמַר, ששיעורו הוא בְּשֹׁרֶשׁ קָמֶן וכפי שאמר רבא לעיל (ש) (ש).

הגמרא נותנת סימן לזכור באיזה שיעורים נחלקו: וְסִימְנֵיהּ שֶׁלֹּא תִטְעָה לומר שאחד מהם אמר כמוציא זית (שהוא שיעור האמצעי בין כשורש קטן לכמוציא רמון), הוא לשון המשנה (מנחות ק'). אֲחֵד הַמַּרְבָּה וְאֲחֵד הַמִּמְעִיט, שלשון זו סימן הוא שאחד מהאמוראים ריבה לשער בגדול שבשלושת השיעורים, דהיינו כמוציא רמון, ואחד מהם ממעט לשער בקטן שבשלושתם.

לעיל (ש) נתבאר בדברי רבא, שכלי חרס שניקב כמוציא זית, טהור מלקבל טומאה, ואם יחדו לרמונים, מקבל טומאה עד שניקב כמוציא רמון. הגמרא מביאה דעה חולקת הסיכור של מועיל בו יחדו לרמונים: אָמַר רַב חִינָנָא בַּר בְּהֵנָה מִשְׁמִיחַ דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, כִּלִּי חָרָס העשוי לאוכלים, שְׁיִעוּרוֹ לִיטְהַר מִטּוּמְאָה הוּא בְּמוֹצִיא זִיתִּים, כלומר, כשינקב כשיעור שיכול לצאת דרכו זית. וְמֶר קְשִׁישָׁא בְּרִיה דְּרַבָּה הִיא מְסִיִּים בָּהּ – [בדין זה] מִשְׁמִיחַ דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר כן, וְהִירָזָן – הכלים שניקבו כמוציא זית בְּכִלִּי גָלְלִים – כלים העשויים מגללי בהמה, וכלי אֲבָנִים, וכלי אֲדָמָה שלא נצרפו בכבשן, שְׁאִין מְקַבְּלִין טוּמְאָה לֹא מִדְּבַרִּי תוֹרָה וְלֹא מִדְּבַרִּי סוֹפְרִים – [מדרבנן], ואפילו יחדם לרמונים ולא כפי שאמר רבא לעיל (ש) שבניקב כמוציא זית, אם יחדו לרמונים מקבל טומאה. וְלַעֲנִין עֲמִיד פְּתִיל הִרִי הוּא מִצִּיל על מה שבתוכו, עַד שִׁפְתָּתָּה רִבּוֹ.

הדרן עלך המצניע

פרק אחד עשר – הזורק

לאחר ששינינו דיני הוצאה מרשות לרשות (פרק א) והדברים שאסור

להוציאם (פרק ו) ושיעורי ההוצאה (פרקים ז–ט) ממשיך התנא לפרש דיני זריקה והושטה מרשות לרשות או זריקה למרחק ארבע אמות ברשות הרבים שהם תולדות של הוצאה. להבנת פרק זה יש להקדים את כללי החיוב בהוצאה מרשות לרשות ואת ההגדרות של ארבע הרשויות בדיני שבת. א. אין אדם חייב על הוצאה מרשות לרשות אלא אם כן 'עקר' את החפץ מרשות אחת 'והניחו' ברשות אחרת, אבל אם עקר מרשות אחת ולא הניח ברשות אחרת או שהניח ולא עקר הרי הוא פטור מקרבן חטאת או ממיתה, אבל חכמים אסרו גם לעשות עקירה לבד או הנחה לבד, וזהו שאמר 'פטור אבל אסור'. ב. אין אדם חייב על הוצאת החפץ מרשות לרשות אלא אם כן יעקור אותו ממקום שיש בו ארבעה טפחים על ארבעה טפחים, ואף יניחוהו על מקום שיש בו ארבעה טפחים על ארבעה טפחים. ג. ידו של אדם חשובה כמקום שיש בו ארבעה טפחים על ארבעה טפחים, ומכל מקום אינה חשובה לא כרשות היחיד ולא כרשות הרבים אלא נגזרת אחר המקום שנמצא גופו, ולכן אם עקר חפץ מיד האדם העומד ברשות אחת והניחו ביד אדם העומד ברשות אחרת חייב. ארבע רשויות בשבת. א. רשות היחיד. מקום שרחבו ארבעה טפחים על ארבעה טפחים ומוקף ארבע מחיצות בגובה עשרה טפחים. האויר שמעל רשות היחיד נחשב גם הוא כרשות היחיד עד הרקיע. עובי הכתלים של רשות היחיד נידון כרשות היחיד. ב. רשות הרבים. מקומות שהרבים מהלכים שם, והם רחבים שש עשרה אמות ופתוחים משני צידיהם ואין עליהם תקרה. ויש אומרים שאינה נחשבת כרשות הרבים אלא אם עוברים בה ששים ריבוא בני אדם. האויר שמעל רשות הרבים נחשב כרשות הרבים עד עשרה טפחים, ולמעלה ממנו נחשב כמקום פטור. ג. כרמלית. מקום שאינו לא רשות היחיד ולא רשות הרבים. מן התורה מותר להוציא משם או להכניס לשם מרשות הרבים או רשות היחיד, וחכמים גזרו שתהיה נחשבת כרשות בפני עצמה ואסור להוציא משם לרשות היחיד או לרשות הרבים וכן אסור לטלטל בתוכה למרחק ארבע אמות וכו' מרשות הרבים. האויר שמעל הכרמלית נחשב ככרמלית עד עשרה טפחים, אבל על האויר שלמעלה ממנו לא גזרו ונחשב כמקום פטור. ד. מקום פטור. מקום שאינו לא רשות הרבים ולא רשות היחיד וגם אינו כרמלית. במקום זה לא גזרו חכמים ומותר לכתחילה להוציא ממנו לרשות הרבים או לרשות היחיד או להכניס מהם, וכן מותר לטלטל בכלו אפילו כמה מילין.

משנה

משנה זו מבררת דיני הוצאה שעל ידי זריקה והושטה: הַזּוֹרֵק חֶפֶץ מִרְשׁוֹת הַיְחִיד לִרְשׁוֹת הָרֵבִים או מִרְשׁוֹת הָרֵבִים לִרְשׁוֹת הַיְחִיד, חַיִּיב, שהזריקה היא תולדה של הוצאה. הַזּוֹרֵק מִרְשׁוֹת הַיְחִיד אֶת לִרְשׁוֹת הַיְחִיד אֶחָד מִרְשׁוֹת הָרֵבִים בְּאַמְצֵעַ – בין שתי הרשויות, והחפץ הנזרק עובר באויר שמעל קרקע רשות הרבים, רַבִּי עֲקִיבָא מְחַיֵּיב, הואיל ועבר החפץ באויר רשות הרבים, וְחֲכָמִים פּוֹטְרִין. מבארת המשנה את דעת חכמים: בְּיָצֵד הַזּוֹרֵק מִרְשׁוֹת הַיְחִיד לִרְשׁוֹת הַיְחִיד ורשות הרבים באמצע פטור, שְׁתֵּי זִוְזוּמַרְאוֹת – זיזין היוצאים מהכותל ומניחים עליהם קרשים להלך עליהם, ובולטות לרשות הרבים והן רשות היחיד, העומדות זו בַּגֶּנֶז זו בַּשְּׂנִי צִידֵי רְשׁוֹת הָרֵבִים, הַמוֹשִׁיטִים וְהַזּוֹרֵק מִזֶּה לָזֶה פְּטוּר, שלא מצינו במלאכת המשכן שהיו מוציאים מרשות היחיד לרשות היחיד ורשות הרבים באמצע. הִיוּ שְׁתֵּיהֶן בְּדִיּוּמָא אֶחָת – היו שתי הגזוזטראות בעליה אחת בצד אחד של רשות הרבים ויש הפסק רשות הרבים ביניהם, שלא היו סמוכות זו לזו, הַמוֹשִׁיטִים מִזֶּה לָזֶה חַיִּיב, שההושטה היא תולדה של הוצאה, וְהַזּוֹרֵק מִזֶּה לָזֶה פְּטוּר. והטעם שהמושט חייב רק אם הושיט בצד אחד של רשות הרבים ושהזורק פטור, שֶׁכֵּךְ הִיָּה עֲבֻדַּת הָלוֹאִים כשהיו מפרקים את המשכן ומניחים את הקרשים על העגלות, היו מעמידים שְׁתֵּי עֲגֻלּוֹת זו אַחֶר זו בִּרְשׁוֹת הָרֵבִים לארכה, ומוֹשִׁיטִין הַקְּרָשִׁים מִזֶּה לָזֶה – מעגלה לעגלה, אֲבָל לֹא הִיוּ זוֹרְקִין.

גמרא

שנינו במשנתנו הזורק חפץ מרשות היחיד לרשות הרבים או מרשות הרבים לרשות היחיד חייב. הגמרא מבררת את המקור לאיסור הוצאה. שואלת הגמרא: מִכָּדִי – הרי זריקה תולדה מלמלאכת הוצאה היא, הוצאה גופה היא מלמלאכת הוצאה עצמה. משיבה הגמרא: אִמָּר רַבִּי יוֹחָנָן, דְּאָמַר קָרָא – שנאמר בפסוק אחר שאמרו למשה שהגדבה שהביאו ישראל מספקת למלאכת המשכן (שמות לו ט) וַיֵּצֵאוּ מִשֶּׁה וַיַּעֲבִירוּ קוֹל בְּמַחֲנֶה לֵאמֹר אִישׁ וְאִשָּׁה אֵל יַעֲשֻׂה עוֹד מְלָאכָה לְתִרְוֹמַת הַקֹּדֶשׁ וַיִּכְלָא הָעָם מִהֵבִיא, מִשֶּׁה הֵיכָן הָיָה יָתִיב – היכן היה משה יושב, בְּמַחֲנֶה לְוִיָּה, וּמַחֲנֶה לְוִיָּה רְשׁוּת הָרָבִים הָיָה, שכל ישראל היו מצויים אצל משה רבינו, וְקָאָמַר לָהּ – ואמר להם משה לְיִשְׂרָאֵל שְׂצִיזָה להם שלא יביאו עוד נדבה, לֹא תִפְּקִי וְתִיתִי מְרָשׁוֹת הַיָּחִיד דִּידְכוּ לְרְשׁוֹת הָרָבִים – לא תוציאו ותביאו מאהליכם, שהם רשות היחיד, למחנה לוי שהיא רשות הרבים, ואמר להם כן משום איסור הוצאה מרשות היחיד לרשות הרבים. שואלת הגמרא: וּמִמָּאֵי דְבִשְׁבַת קָאֵי – ומאיכאן מוכח שציוה להם כן בשבת, ומשום איסור הוצאה, דִּילָמָּא בְּחֹל קָאֵי – אולי עמד ביום חול, וּמִשֻּׁם דְּשִׁלְמָא לָהּ מְלָאכָה – ומשום שהביאו די נדבה כדי להשלים המלאכה ציוה להם שלא יביאו עוד, בְּרִבְרָתִיב בִּפְסוּק שֶׁאֲחֵרֵי וְהַמְלָאכָה הָיְתָה דְּיוֹם יְגוֹ – במלאכת ההבאה היה די למלאכת המשכן. משיבה הגמרא: גָּמַר 'הַעֲבֵרָה' 'הַעֲבֵרָה' מִיּוֹם הַכְּפֻרִים – למדים ש'העברה' שהזכירה בפסוק זה מדברת בשבת בגזירה שזה מ'העברה' הכתובה לגבי יום הכפורים, בְּתִיב הָכָא – כתוב בפסוק כאן וַיַּעֲבִירוּ קוֹל בְּמַחֲנֶה, וּבְתִיב הָתָם לגבי יום הכפורים של שנת היובל (ויקרא כה ט) וְהַעֲבַרְתָּ שׁוּפָר תְּרֻעָה, מַה לְּחַלֵּן – כשם ששם לגבי יום הכפורים מדובר בְּיוֹם אֶסָּדֵר – ביום שאסור לעשות בו מלאכה, אָפֵי כָאֵן מדובר בְּיוֹם אֶסָּדֵר, דְּהֵינּוּ בְּיוֹם הַשְּׁבֵת שאסור לעשות בו מלאכה, וציוה להם משה שלא יביאו עוד משום איסור הוצאה, שאם אמר להם כן משום שנשלמה המלאכה לא היה הכתוב צריך להשמיענו בגזירה שזה שאמר להם כן בשבת. שואלת הגמרא: אֲשֶׁכְּחֵן – מצאנו מקור למלאכת הוצאה מרשות היחיד לרשות הרבים, הַכֶּנֶסֶה מְגָלֵן – מנין לנו שגם הכנסה מרשות הרבים לרשות היחיד מלאכה היא. משיבה הגמרא: סָבְרָא הָיָה – אנו יודעים זאת מסברא, מִכָּדִי מְרָשׁוֹת לְרְשׁוֹת הָיָה – הרי מלאכת הוצאה היינו העברה מרשות לרשות, ואם כן מַה לִּי אֲפִיקָי וּמַה לִּי עֵינָי – מה לי אם מוציא חפץ מרשות היחיד לרשות הרבים ומה לי אם מכניס חפץ מרשות הרבים לרשות היחיד, וכמו שהוצאה חשובה מלאכה גם הכנסה חשובה מלאכה. מִיָּהוּ – אבל הוצאה היא אֶב וְהַכֶּנֶסֶה היא תולדה שלה, ואינה אב מלאכה בפני עצמה. הגמרא מבארת מה ההבדל בין אב לתולדה. שואלת הגמרא: וּמִכָּדִי אָהָא מִיִּחְיִיב וְאָהָא מִיִּחְיִיב – ומכין שחייבים גם על הוצאה וגם על הכנסה, אם כן אִמָּאֵי קָרִי לָהּ הָיָה אֶב וְאִמָּאֵי קָרִי לָהּ הָיָה תולדה – לענין מה נקראת הוצאה אב והכנסה תולדה. משיבה הגמרא: נִפְקָא מִיָּהוּ בֵּין כָּל אֲבֵי תולדה שלו, דְּאֵי עֵבִיד שְׁתֵּי אֲבוֹת בְּהֵרִי דְּהָרִי – שאם עשה שני אבות מלאכה שונים בהעלם אחד ו–שלא נודע לו בינתיים שחטא, אִי נִמְי שְׁתֵּי תולדות בְּהֵרִי דְּהָרִי – או שעשה שתי תולדות של אבות מלאכה שונים בהעלם אחד, מִיִּחְיִיב תִּרְתִּי – מחויב הוא להביא שתי חטאות, וְאֵי עֵבִיד אֶב וְתולדה דִּידִיהּ – ואם עשה אב מלאכה עם התולדה שלו בהעלם אחד, לֹא מִיִּחְיִיב אֶלָּא קָרָא – אינו מחויב אלא חטאת אחת, ולענין זה יש מלאכות הקרויות אב ויש מלאכות הקרויות תולדה, שהתולדות הן בכלל האבות, וכשעשה תולדה עם האב שלה בהעלם אחד אינו חייב אלא חטאת אחת. שואלת הגמרא: וְלִרְבִּי אֶלִּיעֶזֶר דְּמִתִּיב אֶתְּוֹלָה בְּמָקוֹם אֶב –

המחייב חטאת על התולדה אף אם עשאה בהעלם אחד עם האב (כריתות לו טז), אִמָּאֵי קָרִי לָהּ אֶב וְאִמָּאֵי קָרִי לָהּ תולדה – מדוע יש מלאכה הקרויה אב ומלאכה אחרת נקראת תולדה. משיבה הגמרא: הָךְ דְּהָיָה בְּמַשְׁכֵּן חֲשִׁיבָא קָרִי לָהּ אֶב – אותה מלאכה שהיתה חשובה במשכן קרויה אב, הָךְ דְּלֹא הָיָה בְּמַשְׁכֵּן חֲשִׁיבָא לֹא קָרִי לָהּ אֶב – ואותה מלאכה שלא היתה חשובה במשכן אינה קרויה אב אלא תולדה. אִי נִמְי – אופן נוסף, הָךְ דְּבִתִּיבָא קָרִי אֶב – אותה מלאכה הכתובה בתורה קרויה אב, וְהָיָה דְּלֹא בְּתִיבָא קָרִי תולדה – ואותה מלאכה שאינה כתובה בתורה קרויה תולדה. אגב שבירה הגמרא את המקור למלאכת הוצאה וזריקה מרשות לרשות, היא מבררת את המקור לזריקה של ארבע אמות ברשות הרבים: וְהָא דְּתֵנִן – ומה ששינוי (להלן ק), הַזֹּזֵק חֲפֵץ לִמְרַחֵק אֲרָבַע אֲמוֹת ברשות הרבים ופגע בְּכוֹתֵל וְנִדְבַק בו, אם זרקו בכוֹתֵל לְמַעַלָּה מְעַשְׂרָה מַפְּחִים מִהִקְרָע, הרי הוא כְּזוֹזֵק בְּאִוִּיר רְשׁוֹת הָרָבִים, שלא נח החפץ ברשות הרבים אלא במקום פטור, ואם זרקו בכוֹתֵל לְמַטָּה מְעַשְׂרָה מַפְּחִים מִהִקְרָע, הרי הוא כְּזוֹזֵק בְּאִרְץ ברשות הרבים, וְהַזֹּזֵק בְּאִרְץ לִמְרַחֵק אֲרָבַע אֲמוֹת ברשות הרבים חֲיִיב, ויש לשאול, זֶרֶק אֲרָבַע אֲמוֹת בְּרְשׁוֹת הָרָבִים מְגָלֵן דְּמִתִּיב – מנין לנו שמתחייב על זריקה כזו. משיבה הגמרא: אִמָּר רַבִּי יֵאֲשִׁיָּה, שָׁכֵן אוֹרְגִי יִרְעִיעַת הַמִּשְׁכָּן היו וזָרְקֵן מִחֲטִיתָן מִזֶּה לָזֶה כְּשֶׁהִשְׁאִילוּ את הַמַּחֲט לַחֲבֵרֵיהֶם, וכיון שֶׁמִּלְאכָה זו היתה במשכן יש ללמוד שחייבים עליה. מקשה הגמרא: אוֹרְגִי, מִחֲטִיתָן לָמָּה לָהּ – למה היו האורגים צריכים מחטים, הרי מחט עשויה לתפירה ולא לאריגה הנעשית בכלים המיוחדים לה. מבארת הגמרא את כוונתה: אֶלָּא המקור לכך שזריקת ארבע אמות ברשות הרבים מלאכה היא, שָׁכֵן תוֹפְרֵי יִרְעִיעַת הַמִּשְׁכָּן, היו וזָרְקֵן מִחֲטִיתָן וְהָ לָזֶה כְּשֶׁהִשְׁאִילוּ את הַמַּחֲט לַחֲבֵרֵיהֶם. מקשה הגמרא: וְדִילָמָּא נִבִּי דְּהָרִי הוּא יָתִיב – ושמה תופרי היריעות היו יושבים סמוכים זה לזה, וכשהעבירו המחט מזה לזה לא היו זורקים אותה אלא מושיטים. מתרצת הגמרא: אם היו תופרי היריעות יושבים סמוכים זה לזה, מָטוּ דְּהָרִי בְּמַחֲטִין – היו מכים זה את זה במחטים כשהיו מותחים את החוט. מקשה הגמרא: דִּילָמָּא בְּתוֹף אֲרָבַע הוּא יָתִיב – שמה היו תופרי היריעות יושבים בתוך ארבע אמות זה לזה ולא היו סמוכים ממש כדי שלא יפגעו זה בזה במחטים, ואין מכאן מקור לחייב את הזורק ארבע אמות ברשות הרבים. ולכן אומרת הגמרא: אֶלָּא אִמָּר רַבִּי חֲסִדָּא, המקור לכך שזריקת ארבע אמות ברשות הרבים מלאכה היא, שָׁכֵן אוֹרְגִי יִרְעִיעַת הַמִּשְׁכָּן וזָרְקֵן בּוֹכֵינָא בְּיָרִיעָה – היו זורקים את הכלי שחוטו הערב נתונים בו בין חוטי השתי מצד לצד, ורוחב היריעות היה ארבע אמות, והיו זורקים את הבוכיאר למרחק ארבע אמות. מקשה הגמרא: וְהָלֹא אוֹנֵגְדִי בִידִי – והרי כשזורק את הבוכיאר אוֹחֵז בידו את חוט הערב הנמשך מהבוכיאר ואין כאן זריקה, ואם כן לא מצאנו שהיתה במשכן זריקה של ארבע אמות ברשות הרבים. מתרצת הגמרא: בְּנִסְבָּא בְּתִרָא – למדים שזריקת ארבע אמות היתה במשכן בזריקה האחרונה של חוט הערב בין חוטי השתי, שכשנגמר החוט היה הקנה נשמת מהחוט והבוכיאר נופל לארץ. מקשה הגמרא: וְהָא בְּמָקוֹם פְּטוֹר קָאָזְלָא – הרי הבוכיאר נזרק בין חוטי השתי העליונים לחוטי השתי התחתונים, ואותו מקום אינו בטל לרשות הרבים, ומשום שאינו רחב ארבעה טפחים הוא מקום פטור. ולכן משיבה הגמרא: אֶלָּא המקור לכך שזריקת ארבע אמות ברשות הרבים מלאכה היא, שָׁכֵן אוֹרְגִי יִרְעִיעַת הַמִּשְׁכָּן היו וזָרְקֵן בּוֹכֵינָא לְשׂוֹאֲלֵיהֶן, שמי שהיו לו שנים היה משאיל אחד לחבירו. מקשה הגמרא: וְדִילָמָּא נִבִּי דְּהָרִי הוּא יָתִיב – ושמה אורגי היריעות היו יושבים סמוכים זה לזה, וכשהעבירו הבוכיאר מזה לזה לא היו זורקים אותו אלא מושיטים.

מתרצת הגמרא: אם היו אורגי היריעות יושבים סמוכים זה לזה, **מָטוּ הָרָדִי בַחֲפֶז** – היו ידיהם פוגעות זה בזה כשהיו מותחים את חוט הערב בשפת היריעה.

מקשה הגמרא: **וְדִלְכָּא** – ושמא היו יושבים סמוכים זה לזה ולא היו ידיהם פוגעות זה בזה לפי **שֶׁשֶׁלְחָפִי הוּוּ מִשְׁלָחִפִי** – שהיו יושבים זה לפנים וזה לאחור ולא בשורה אחת. ועוד מקשה הגמרא: **וְתוּ – וְעוּד, מִי שְׂאִילִי מְהֵרָה** – האם היו עושי כלי המשכן שואלים כלי מלאכתם זה מזה, **וְהָרִי שֶׁנָּה לֹדֵא** בברייתא, כתוב לגבי מלאכת המשכן (שמות לו ד) **אִישׁ אִישׁ מִמְּלָאכְתּוֹ אֲשֶׁר הָמָה עֹשִׂים**, מלמד שכל אחד **מִמְּלָאכְתּוֹ הוּא עֹשֶׂה וְאִינוּ עֹשֶׂה מִמְּלָאכַת חֲבִירוֹ**, שלכולם היו מוכנים כלי אומנותם ולא הוצרכו לשאול זה מזה. ועוד מקשה הגמרא: **וְתוּ – וְעוּד**, אף אם נלמד מאורגי היריעות, אין לנו ללמוד אלא שהזרק חפץ ארבע אמות ברשות הרבים חייב, אבל עדיין קשה, **הַמַּעֲבִיר חָפֵץ בִּידוֹ אַרְבַּע אֲמוֹת בְּרִשּׁוֹת הָרַבִּים מִנָּלֶן דְּמַחֲבִיב**.

משיבה הגמרא: **אֵלָּא כָּל האופנים שמעביר חפץ אַרְבַּע אֲמוֹת בְּרִשּׁוֹת הָרַבִּים מְהֵרָה וְנִמְרִי לָהּ** – מסורת הם בדינו הלכה למשה מסיני שהם תולדות של הוצאה.

הגמרא מבארת איזו מלאכה עשה המקושש עצים במדבר: **אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׂמוּאֵל, מְקוֹשֵׁשׁ מַעֲבִיר אַרְבַּע אֲמוֹת בְּרִשּׁוֹת הָרַבִּים הָיָה** – המקושש העביר עצים ארבע אמות ברשות הרבים, שהיא תולדה של הוצאה. **בְּמַתְּנִיתָא תָּנָא** – בברייתא שנינו, **תוֹלֵשׁ הָיָה** – המקושש תלש עצים ממקום חיבורם, וחזיבו היה משום קוצר. **רַב אֲחָא בְּרַבִּי יַעֲקֹב אָמַר, מַעֲמֵר הָיָה** – המקושש אסף עצים שהיו תלושים ומפוזרים, והתחייב משום מעמר.

שואלת הגמרא: **לְמַאי נִפְקָא מִיָּנָה** איזו מלאכה עשה המקושש. משיבה הגמרא: הנפקא מינה היא **לְכַדְרֵךְ** – לענין מה שדירב בו רב. **דְּאָמַר רַב, מִצְּאִיתִי מְגִלַּת סְתָרִים בִּי רַבִּי חִיָּא** – מצאתי מגילה טמונה בבית מדרשו של רבי חיאי וכתוב בה, **אִיסִי בֶן יְהוּדָה אוֹמֵר, אֲבוֹת מְלָאכּוֹת האסורות בשבת, אַרְבָּעִים חֲסֵר אַחַת (וְאִם עֲשָׂאן כּוֹלָם בְּהֶעֱלָם אַחַת), וְאִינוּ חֵיִיב עַל כּוֹלָם אֵלָּא אַחַת**.

הגמרא מבררת מה כוונת רב ולפי הביאור בדבריו יבואר שיש נפקא מינה איזו מלאכה עשה המקושש. הגמרא סוברת כעת שעל כרחק איסי בן יהודה דיבר באופן שעשה את כל המלאכות בשוגג בהעלם אחד, שאם עשה במזיד וחייב מיתה לא היה צריך להשמיענו שאינו חייב אלא אחת, שאי אפשר להמיתו יותר מפעם אחת. ולכן מקשה הגמרא: **אַחַת וְתוּ לֹא** – האם יתכן לומר שאינו חייב אלא חטאת אחת ולא יותר. **וְהָתֵנּוּ** – והרי שנינו במשנה (לעיל ע"ב), **אֲבוֹת מְלָאכּוֹת האסורות בשבת, אַרְבָּעִים חֲסֵר אַחַת. וְהָיוּנָה בָּהּ** – ונשאנו ונתנו בדברי משנה זו, **מִיָּנִיתָא לָמָּה לִי** – מדוע צריך התנא לפרש את מנין

המלאכות, הרי בהמשך פירט את כולם, ואנו נמנה לבד כמה מלאכות הם. **וְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן**, התנא בא להשמיענו במנין זה, **שְׁאִם עֲשָׂאן לְכָל המלאכות כּוֹלָם בְּהֶעֱלָם אַחַד**, דהיינו שלא נודע לו בינתיים שחטא, **חֵיִיב חטאת עַל כָּל אַחַת וְאַחַת**, ואין די בחטאת אחת משום חילול שבת, ושלא כדעת איסי בן יהודה שאינו חייב על כולם אלא חטאת אחת.

לכן אומרת הגמרא: **אִימָא** – אמור שכך אמר איסי בן יהודה, אבות מלאכות ארבעים חסר אחת, **וְאִינוּ חֵיִיב עַל אַחַת מֵהֶם**, כלומר יש מלאכה אחת מהן שאין חייבים עליה מיתה, ולא פירש איסי בן יהודה איזו מלאכה היא, ולפי דבריו אי אפשר לחייב על שום מלאכה משום שיש להסתפק שמא זו היא המלאכה שאין חייבים עליה, ולענין זה יש נפקא מינה איזו מלאכה עשה המקושש, שהרי המקושש היה חייב מיתה, ודאי אין להסתפק ולומר שמא זו היא המלאכה שאין חייבים עליה, ואף לדברי איסי בן יהודה אפשר להמית מי שעושה את המלאכה שעשה המקושש, **רַב יְהוּדָה** שאמר בשם שמואל שהמקושש העביר ארבע אמות ברשות הרבים, **פְּשִׁיטָא לִיה** **דְּהַמַּעֲבִיר חֵיִיב** – פשוט לו שהוציא מרשות לרשות חייב, שהוא סבור שהמקושש העביר עצים ונתחייב מיתה על מלאכה זו, **וּמַתְּנִיתָא**, והתנא של הברייתא שאמר שהמקושש תלש עצים ממקום חיבורם, **פְּשִׁיטָא לִיה דְּתוֹלֵשׁ חֵיִיב** – פשוט לו שהתולש חייב, שמצינו שהמקושש נתחייב על מלאכה זו, **וְרַב אֲחָא בְּרַבִּי יַעֲקֹב** שאמר שהמקושש אסף עצים תלושים, **פְּשִׁיטָא לִיה דְּמַעֲמֵר חֵיִיב** – פשוט לו שהמעמר חייב, **כִּר סָבַר הָא מִיָּהֵת לֹא מְסַפְקָא וְיִמַר סָבַר הָא מִיָּהֵת לֹא מְסַפְקָא** – לאחד היה פשוט שמלאכה זו אינה בכלל הספק לפי שסבר שעל מלאכה זו נהרג המקושש ולאחר היה פשוט שמלאכה אחרת אינה בכלל הספק לפי שסבר שעל אותה מלאכה נהרג המקושש.

הגמרא מביאה ברייתא בענין המקושש: **תָּנּוּ רַבִּנָּן בְּבִרְיָתָא, הַמְקוֹשֵׁשׁ וְהַצֵּלְפָּחֵד, וְכֵן הוּא אוֹמֵר בְּפִרְשַׁת הַמְקוֹשֵׁשׁ (במדבר טו ל"ב) וְהָיוּ כְּנִי יִשְׂרָאֵל כְּמִדְבָּר וְיִמְצְאוּ אִישׁ וְגו', וְלֵהֲלֹךְ הוּא אוֹמֵר** לגבי בנות צלפחד (שם כ"ו א) **אֲבִינוּ מֵת בְּמִדְבָּר**, ויש ללמוד זה מזה בגזירה שוה מהמילה 'במדבר' הכתובה בשניהם, **כֹּה לֵהֲלֹךְ 'במדבר' שנאמר בפרשת בנות צלפחד מדובר בַּצֵּלְפָּחֵד, אֵף כֵּן 'במדבר' שנאמר בפרשת המקושש מדובר בַּצֵּלְפָּחֵד, דְּכֵרִי רַבִּי עֲקִיבָא. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה כֵּן בְּתִירָא, עֲקִיבָא, כֵּין כֵּךְ וְכֵין כֵּךְ** – בין אם האמת כדבריו, שהמקושש הוא צלפחד, ובין אם אין האמת כדבריו, **אֵתָּה עֲתִיד לִיתֵן אֶת הָדִין עַל שאמרת דבר זה, אִם כִּדְבָרְךָ, אֵתָּה עֲתִיד לִיתֵן אֶת הָדִין עַל שְׁתַּתְּוִיָּה בִּפְסוּלֵהּ וְאֵת גִּילְתָּה מִי הוּא הַמְקוֹשֵׁשׁ וְאֵתָּה מְגִלָּה אֲוֵרוֹ, וְאִם לֹא כְּדִבְרִיךָ. עֲתִיד אֵתָּה לִיתֵן אֶת הָדִין עַל שְׁתַּתְּוִיָּה מִיָּצִיא לְעוֹ עַל אוֹתוֹ צִדִּיק שְׁחִלֵּל שֶׁבֶת**.